

KANGAS

KALTIO

Karisto
Helsinki

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.
Text and data mining prohibited.

Teoksessa on lainattu katkelmia seuraavista kappaleista: s. 16 ”Löytötavaraa”, sanat Saara Törmä
s. 129 ”Ei mitään hätää”, sanat Markus Koskinen, Hanna Pakarinen.

Copyright © Joel Kangas ja Karisto / Kustannusosakeyhtiö Otava 2026

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-52520-2

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2026

Vanhemmilleni

PROLOGI

Mökin ovi narahtaa raolleen, otsalamppu syttyy ja punainen takinhuppu vilahtaa näkökentässä. Mikkal Moilanen hieraisee sormella silmäkulmaansa vierähtäneen hikipisaran. Makuupussin lämpö ja kasvoille kuumana helottava kamiina pakottavat avaamaan vetoketjun, pujottamaan toisen jalan pois pussista.

Mikkal nojaa kyynärpään varaan ja yrittää tavoittaa katseellaan matkaseurueen muita jäseniä. Pimeässä tilassa ei erota hahmoja, mutta vastapäiseltä seinustalta kuuluu varovaista kuorsausta. Mikkal laskeutuu takaisin laverille ja pöyhii pään alla olevaa vaatenyyttiä parempaan asentoon. On ilmeisesti edelleen yö ja lupa tavoitella unta.

Punahuppuinen työntää oven takanaan kiinni. Kevyt lumituisku puskee vaakatasossa kylmiä hiutaleita kasvoille. Vessahätä on pakottanut liikkeelle, nousemaan tuvan lämmöstä kylmään ulkoilmaan. Mökin seinää vasten nostetut metsäsukset ja tyhjä ahkio ovat edelleen pystyssä, mutta rakennuksen eteen eilen tampatut jäljet ovat peittyneet tuoreen lumikerroksen alle.

Punatakkinen kahlaa parinkymmenen metrin matkan ulko-huussille. Oven eteen on kinostunut kasa lunta, joten hän vetää hupun tiukemmin pänsä ympärille, potkii kinosta syrjään ja kumartuu vielä pyyhkimään oven edustaa. Lapasiin kätketyt kädet tekevät töitä, työntävät lunta sivuun kourallinen kerrallaan.

Huussin eteen kumartunut ei tiedosta taakseen siirtyneen hahmon läsnäoloa. Hän ei aavista välitöntä hengenvaaraa.

Painavan oksan iskuvalmiuteen nostanut hahmo sulkee silmänsä ja vetää kylmää ilmaa keuhkonsa täyteen. Tämä saattaisi viimein verenvuodatuksen päätökseen. Tämän sinetin myötä hän olisi vapaa ja saisi omakseen kauan tavoittelemansa.

Koivunoksa suuntaa vauhdilla kohti alas kyykistyneen päätä. Sivusta iskeytyvä voima riisuu hupun ja repäisee päänahan auki, ase kimpoaa kallosta veriroiskeiden saattamana hankeen. Punatakkainen lyyhistyy tajuttomana lumeen, mutta oksaan tarttunut on nostanut lyömäaseensa uudestaan ilmaan.

ENSIMMÄINEN OSA

*On kaamea pimeys erämaassa.
Tunturit komottavat mustina, kolkkoina köyryinä
synkkää taivasta vasten, vain pienet kylmät
taivaannastat tuijottavat tummalta kumulta.
Metsä on läpinäkymättömän musta, ja suuri
aapa on kuin jäinen synkeä hämäryys.*

– SAMULI PAULAHARJU,
TUNTURIEN YÖPUOLTA.

LUKU 1

Sade rummuttaa peltikattoa ja vihmoo ropisevia roiskeita valtavaan olohuoneen ikkunaan. Ulkona ankaran tuulen armoille antautuneet korkeat kuuset kumartelevat puolelta toiselle, ja lipputangon naru soittaa tolppaa vasten vihaisia lyöntejä. Marraskuun lopun sää tekee kunniaa kuoleman kuukaudelle.

Markku Oikarinen osoittaa plasmasytyttimellä takkapuiden alareunaan asennettua pahvinpalaa ja sulkee varovaisesti reunoiltaan tummuneen lasiluukun, avaa luukun uudestaan, murahtaa ja toistaa saman rituaalin. Hän ujuttaa kauhtuneen villapaitansa ylänapin yhdellä kädellä kiinni tuijottaessaan takassa kasvavaa liekkien tanssia. Rätinän lisääntyessä Markku laskee punaviinilasins olohuoneen pöydälle, lysähtää sohvalle ja tarttuu vaimoaan Mervi Oikarista kädestä.

– Kerro nyt!

– Kerro mitä? Mervi tuhahtaa katse puhelimen uutisvirtaan naulittuna.

– Joku asia on riivannut sinua jo pitkän aikaa. Näytät siltä, että sun mieli on harhaillut tänäänkin koko päivän jossain aivan muualla kuin kotona.

Mervi laskee puhelimen viereensä sohvalle ja kääntyy katsomaan puolisoaan mietteliään näköisenä. Kuusikymppisen miehen kasvot ovat säilyneet nuorekkaan sopusuhtaisina, sillä päivittäiset kävelylenkit, pallopelit ja vimmainen pyöräilyharrastus

ovat pitäneet eläkeikää lähestyvän IT-konsultin fyysisesti erin-
omaisessa kunnossa. Kaljun pään, harmaan parranalun ja uskot-
tavuutta lisäävien silmälasien rajaamat kulmikkaat piirteet ovat
vaimon mielestä edelleen komeat. Ennustettavan rauhallinen
luonne ja hyvä fysiikka. Ominaisuudet, jotka ovat muuttuneet sei-
nän värisiksi itsestäänselvyyksiksi.

Yli kolmekymmentä vuotta yhteistä historiaa, velaton omakoti-
talo, samaan tahtiin uurtuneet kasvot, yhteinen tytär ja lapsen-
lapsi. Tuntuu absurdilta, että kaikkea ei ole voinut miehen kanssa
jakaa. Parisuhteen välissä on pimeä kohta. Ammatin langettama
salaisuuksien harso, joka kätkee allensa vuosikausien ajalta rikos-
ten selvittelyä. Murhia, tappoja, pahoinpitelyitä, toisinaan jopa
pelkoa perheen turvallisuudesta. Onko hän jäänyt työnsä takia
puolisolleen tuntemattomaksi? Voiko toista ylipäätään koskaan
oikeasti tuntea?

– Kyllähän sä tiedät, että poliisin tutkinnanjohtaja ei voi ker-
toa kotiväelleenkaan käynnissä olevista tutkinnoista, Oikarinen
pyyhkäisee poskelle vierähtäneen kyyneleen hihaansa ja kurot-
tautuu hörppäämään huikan miehensä viinilasista.

– Tarviiko sun sanoa tuota edes ääneen, Markku tarttuu
molemmilla käsillään vaimonsa kynnärvarteen. – Sinä et ole koko
työurallasi ollut näin ahdistuneen oloinen, joten voisit tällä ker-
taa avautua pelkästään sillä perusteella. Ei sinun tarvitse ihmisten
henkilötunnuksia mulle luetella.

Mervi vapauttaa kätensä miehen otteesta, ottaa uuden hui-
kan punaviiniä ja kumartuu sohvapöydän ylle etunojaan. Var-
paat kipristelevät persialaista mattoa vasten, ja yläruumis huo-
juu edestakaisin. Huoneilmassa tuoksuu kevyt savu, matalapaine
tekee hormissa tehtävänsä.

– Sä oot luultavasti ihan oikeassa, Mervi kuiskaa ja kääntää
lasittuneen katseensa kohti miestään.

Hiljaisen tuijotuskisan jälkeen Mervi nousee sohvalta ja laahustaa ikkunan ääreen. Ulkona on pimeää. Valottomuuden olemus ei kuitenkaan ole sama kuin aamun aurinkoa kohti kirkkavaa toiveikas pimeys. Sade on edelleen armotonta. Ikkunan pintaa nuolevat vesivanat sekoittuvat sisältä heijastuvaan takan loimuun valtavien kuusien huojuessa taustalla.

– Mun on pakko kertoa sulle jotain todella järkyttävää! Mervi saa sanottua, vaikka itku tekee tulolaan.

Mustat hiukset on kesytetty niskan taakse kahdella pompulalla, toinen lähelle päänahkaa, toinen lähelle latvoja. Tullin univormuun sonnustautunut Sunna Moilanen tarttuu spagettipussiin ja asettaa sen ostoskoriin tomaattimurskatölkkien, mustapippurirouheen ja valkosipulinipun viereen. Kuivamuonan, säilykkeiden ja tuoreiden raaka-aineiden yhdistelmä toimisi metsässä erinomaisesti. Neljän tai viiden päivän reissu Kaldoaivin erämaahan olisi kiva irrottautuminen työn täyttämän arjen yksitoikkoisista rutiineista, joten Iisakkijärven autiotuvalle majoittautuminen mukavassa seurassa olisi kruunattava sään kestäville raaka-aineilla ja erinomaisilla ruuilla.

Sunna vilkaisee ympärilleen. Vieressä hetki sitten jutellut, kaksi vuotta vanhempi veli Mikkal Moilanen, on kadonnut. Todennäköisesti tämä löytyisi kalastusvälineiden hyllyvälistä valitsemasta pilkkivehkeitä tai kylmältaalta hypistelemästä kaupan kuivalihavalikoimaa.

– Mikkal! Sunna huutaa ja saa muutaman norjalaisasiakkaan kääntämään päänsä äänen suuntaan.

Sunna siirtyy kohti lihatiskiä, mutta eksyy käytävän laattakuviota seuratessaan mietteisiinsä. Veli soitti iltamyöhällä muutama päivä sitten ja ilmoitti olevansa matkalla Näämään. Edellinen poliisin työtehtävä Helsingissä oli kuulemma niin järkyttävä,

että hän tarvitsisi ainakin muutaman viikon hermoloman Lapin luonnossa. Mikkal kuulosti Sunnan mielestä ahdistuneelta, joten hän ei halunnut kysellä puhelimesta työasiasta sen enempää. Ehkä siihen tarjoutuisi luontevampi mahdollisuus viimeistään heidän hiihtäessä neljän hengen porukalla Sevetistä kohti Iisakkijärveä. Siitäkin huolimatta, että mukaan lähtisi sisarusten lisäksi Sunnan puoliksi norjalainen poikakaveri Tor Erik Hiltunen ja tämän näätämöläinen ystävä Samuli Lehtosuo.

– Mitä sä täällä oikein huutelet? Mikkal ilmestyy siskonsa taakse säikäyttäen tämän niin, että musta letti sivaltaa säpsähdyksen seurauksena ilmaa kuin ruoska.

– Ei saa säikytellä! Sunna iskee Mikkalia nyrkillä untuvatakin pehmentämään rintaan ja repeää nauruun.

– Haluatko sä oikeasti lähteä huomenna sinne hiihtovaellukselle? Me voidaan aivan hyvin perua Iisakkijärvellä käynti. Se oli vaan ehdotus, kun oltiin sellainen reissu sovittu jo aikasemmin Tor Erikin ja Samulin kanssa.

Mikkal vilkaisee Sunnan ruskeita silmiä ja miettii. Hän oli suunnitellut kertovansa siskolleen totuuden vanhempien kuolemasta, sisarusten elämää määrittäneestä lapsuudenaikaisesta tragediasta. Yli 25 vuotta sitten Inarissa tapahtuneesta kelkka-onnettomuudesta, joka ei todellisuudessa ollut onnettomuus.

Lumi pöllysi ja oli jo pimeää, mutta Mikkal on aivan varma siitä mitä aikoinaan näki. Hän myös tietää, että oli ainoa joka näki mitä oikeasti tapahtui. Toinen mahdollinen silminnäkijä, Sunna, istui reessä hänen takanaan vailla näköyhteyttä kelkassa istuviin. Vain Mikkal tietää vanhempien kuolemasta totuuden. Hän ja hänen entinen psykoterapeuttinsa Tiina Lantto, jolle hän kertoi kaiken.

Se tapahtui Inarijärven jäällä juuri ennen ravintola Rantamaria. Isä käänsi kelkan kovassa vauhdissa tahallaan vastaantulijaa päin.

Tappoi äidin, itsensä ja vastaantulevan kelkkailijan. Jätti Mikkalin ja Sunnan orvoiksi, alkoholisoituneiden sijaisvanhempien kaltoin kohtelemiksi. Lopulta mummo pelasti heidät ottamalla luokseen asumaan.

Mikkal päättää siirtää aiheesta keskustelun huomiseksi. Ehkä hiihtovaelluksella tarjoutuisi sopiva hetki, hän miettii ja hymähtää heti ajatukselleen. Sopivaa hetkeä ei tulisi, mutta silti hänen olisi kerrottava Sunnalle totuus. Siitäkin huolimatta, että se tarkoittaisi samalla paljon ahdistavamman salaisuuden avaamista. Sunnan maailman järkyttämistä, ja Mikkalin Lappiin tulon todellisen motivaation paljastamista.

– Haloo, onko siellä ketään, Sunna virnistää, hieraisee veljensä sänkistä päälakea ja laskee suklaalevyn ostoskoriin. – Niin ja mikä toi haavalappu sun päässä oikein on?

– Totta kai me lähdetään Iisakkijärvelle, mä olen siitä varmasti eniten innoissani, Mikkal virnistää ja vetää siskoaan hihasta kohti kalastustarvikehyllyä.

Mikkal tarttuu siskoaan olkapäästä ja laskee äänensä kuis-kaukseksi.

– Ja tämä pään haava liittyy siihen tutkintaan mikä meillä oli Helsingissä. Se on onneksi vain pieni pintahaava.

NUMMI-PUSULA, LOHJA

Pienikokoinen Philipsin matkaradio soi hiljaa ikkunalaudalla rahapuun ja arvokkaan näköisen pöytävalaisimen välissä. Valittu kanava rätisee hetkittäin, mutta se ei heikennä miehen laulussa kuuluvaa intohimoa.

Niin, miehiks opittiin

Pienet pojat uskoi suuriin valheisiin

Vanha heilurikello himmeästi valaistun olohuoneen seinällä naksuttelee musiikin tahdissa hypnoottista komppiaan. Ilmalämpöpumppu puskee huoneeseen tasaista ilmavirtaa, lämmintä tuulta, joka väreilyttää läpikuultavia kukkaverhoja. Pirttipöytä, monivärinen ryijy seinällä, keittiön valurautainen liesi. Rakennus on yli satavuotias vapaa-ajan asumus, maalaamaton hirsitalo lähes tyynenä väreilevän Pusulanjärven rannalla.

Puinen keinutuoli heijaa äänettömänä vihreän kakluunin edessä. Teelasista nousee aaltoilevia pikkupilviä Raili Kainulaisen puhaltaessa kuumaa juomaa leukansa alla. Harmaa nainen näyttää ikäistään vanhemmalta, riutuneelta ja rusinamaisesti kuivuneelta. Muutama vuosi sitten lähihoitajan työstä eläkkeelle jääneen naisen kasvot kuitenkin hehkuvat. Niiltä paistaa kalpeuden ja kehon ytimissä kalvavan kivun lisäksi hento häivähdys onnea.

Pitkälle edennyt leukemia ei juuri tällä hetkellä estä kuihtuvan naisen riemua. Aitoa iloa siitä, että hän on saanut ainoan lapsensa käymään luonaan. Raili ei edes muista milloin on viimeksi nähnyt

rakasta poikaansa. Edellisestä tapaamisesta on varmasti vierähtänyt kuukausia, ehkä jopa yli puoli vuotta.

Hieman eteen työntynyt pipon peittämä pää, tumma parran-sänki ja musta poolopaita luovat vaikutelman ikäistään vanhemmasta miehestä, tarkkailijasta. Erik Kainulainen istuu hiljaisena sohvalla, hörppää mustaa kahvia ja katselee vuoron perään järvi-maisemaa ja äitiään. Vanheneva nainen on näivettynyt. Kroo-ninen leukemia on vuosien ajan runnellut kehoa, ja anemia on varastanut värit kasvoilta. Olemuksessa on toivotonta yksinäisyyttä, joka on perua Erikin isäpuolen parin vuoden takaisesta kuolemasta. Äiti on parantumattoman sairas, ikuisuuden rotkoa kohti asteleva olento, joka ei herätä Erikissä muita tunteita kuin inhoa. Lähes kuollut, poikansa läsnäolosta riippuvainen ihmis-suhdenarkkari.

– Sinun poliisikollegat kävivät Espoossa minun kotona, Raili hörppää varovasti kuumaa juomaa. Naisen kasvoille leviää vakava ilme, ja ääni muuttuu ohuen väreileväksi. – Ne kyseli kaikenlaista. Myös sitä, että olenko nähnyt sinua. Miksi ihmeessä ne sellaista kyseli, sinähän olet siellä poliisissa töissä?

Kahvikuppi kolahtaa sohvapöydälle äänekkäästi Erikin las-kiessa sen nopeasti käsistään. Hän nousee ylös ja kääntyy ikku-naan päin. Erik napsauttaa radion kiinni ja seisahtuu tuijotta-maan järvimaisemaa. Näkymää, jota hän ei ole ikinä tottunut ihastelemaan, sillä vapaa-ajan talo on osa isäpuolen jäämistöä. Rujon huoltajaa näytelleen miehen kanssa välit eivät koskaan olleet kunnossa. Kurinpitomenettelyihin liittynyt voimankäyttö oli kohtuutonta ja anteeksiantamatonta, toisinaan suorastaan sadistista. Remmiä, pakkasessa seisottamista, tukkapöllyjä, lyö-misellä uhkailua. Pahempaakin. Ankarin katkeruus isäpuolta kohtaan laantui kuitenkin tämän kuoleman jälkeen, testamentin osoittaessa Erikille miljoonien osakeomistukset.

– Olen ollut lomalla pari viikkoa ja pitänyt puhelinta kiinni. Ehkä niillä on henkilökunnasta vajaan puolen, ja ne olis yrittäneet kosiskella minua pois lomilta, Erik valehtelee ja nappaa kahvimukin takaisin käteensä.

LUKU 2

Ikkunasta heijastuva takan loiste on hiipunut ja rätinä rauhoittunut, liekki kaipaisi kohentajaa. Mervi Oikarinen ravistelee päätänsä ja haroo harmaita hiuksiaan hermostuneena. Hän kääntyy, astelee takaisin miehensä viereen ja istuu sohvalle puhelimensa päälle.

Ulkona vielä hetki sitten paukkunut lipputangon naru on rauhoittunut, mutta kuuset huojuvat edelleen levottomina puolelta toiselle. Mervi seuraa puiden liikettä ja miettii mitä sanoisi.

– Meillä on aivan järkyttävä tilanne töissä tällä hetkellä, Mervi aloittaa ja nappaa puhelimen takapuolensa alta.

Mervi kertoo että hänen alaisensa, nuori poliisi Erik Kainulainen, osoittautui muutama päivä sitten kylmäveriseksi murhaajaksi, jota lähes koko poliisipiiri ja KRP etsivät parhaillaan. Takaa-ajo ei ole vielä tuottanut tulosta, joten siinä todellinen syy sille miksi heidänkin etupihallaan on päivystänyt poliisipartio vuorokauden ympäri.

Väsyneet kasvot lepäävät käsien välissä ja kyynärpäät nojaavat polvia vasten. Mervi vajoaa hiljaisuuteen, itsesyytösten riepottelevaan myrskynsilmään. Mitä hän olisi voinut tehdä toisin? Miten on mahdollista, että hän ei tunnistanut Erikin käytöksestä viitteitä puhtaasta pahuudesta? Mervi kuvittelee ties kuinka monetta kertaa piinaavat tapahtumat toisen alaisensa, ryhmänjohtaja Kaisa Virta-Laakson kotona Herttoniemessä. Kaisa teipattuna ja

unilääkkeillä huumattuna olohuoneen sohvalla. Mikkal pahoinpideltynä ja tajuttomana asunnon lattialla Erikin kuristusotteessa.

Markku on vaiti, mutta hän laskee kätensä vaimon polvelle. Mervi tarttuu miehensä käteen ja selvittää kurkkuaan.

– Kaisa heräsi tokkurasta sen verran, että tajusi tilanteen ja sai kaivettua jostain käteensä kynän. En tajua miten se pystyi siihen lääketokkurassa, mutta Kaisa sai kynällä puhkaistua teipin, pyöräytettyä kätensä vapaiksi ja iskettyä Erikiä lampunjalalla päähän, Mervi selittää ja esittää käsillään pienimuotoista pantomimia. – Isku oli sen verran kova, että Erik pakeni paikalta reilujen verijälkien saattelemana. Siinä rytäkässä se hukkasi myös pistoolinsa, joka löytyi Kaisan ruokapöydän alta.

Markku tuijottaa vaimoaan hypnoottisen järkyttyneenä. Hän ei voi ymmärtää miten järjettömiä asioita vaimo on maltilliseen kuukausipalkkaansa suhteutettuna käynyt läpi. Ilmeisesti hän on kaikki nämä vuodet elänyt valheessa, vähintäänkin osittaisen illuusion varassa. Mieli on luonut kenties hänen suojakseen mielikuvan, jonka mukaan Mervin työ tutkinnanjohtajana on siistiä ja melko vaaratonta sisätyötä. Samanlaista rentoa palaveeraamista, kynän pyörittelyä, kalvosulkeisia ja näppäimistön paukuttelua kuin hänellä itselläänkin.

– Eikä siinä vielä kaikki, Oikarinen toteaa. Hän on päättänyt kertoa miehelleen työstään enemmän kuin koskaan aikaisemmin.

– Muistat varmaan Mikkal Moilasen meidän tutkintaporukasta?

– Se pohjoisen poika? Markku kysyy.

Mervi polkee jalkaansa levottomana lattiaa vasten. Yhtäkkiä hän on uponnut takaisin raskaiden mietteidensä valtamereen. Muutama päivä sitten Mikkal ilmoitti sairaalassa lähtevänsä Lappiin. Ajatus Erikistä siskon perässä ei kuulemma jättänyt rauhaan. Erik oli Kaisan asunnolla paljastanut Mikkalille tienneensä heidän yhteisestä isästään ja hakeneensa aikoinaan poliisikouluunkin

Mikkalin perässä. Erik oli lapsesta asti kantanut kaunaa Mikkalia kohtaan, koska piti tätä ilmeisesti syyllisenä isän vieneeseen kelkkaturmaan. Jos Erik on katkera Mikkalille, kohdistuu sama murhanhimo varmasti Mikkalin siskoonkin.

Mervi säpsähtää miehen tarttuessa häntä olkapäästä.

– Kerro mulle Mervi, Markku pyytää kasvoillaan lempeä ilme.

– Aivan, anteeksi. Mikkal tosiaan kertoi, että Erik olisi ilmeisesti paljastunut hänen velipuoleksensa. Mikkalin sisko asuu edelleen Lapissa, joten Mikkalin oli aivan pakko päästä sinne varmistamaan, että kaikki on hyvin.

– Päästitkö Mikkalin siis Lappiin? Markku kysyy jo huolestuneemmalla äänellä.

– Se uhkasi lähteä sinne joka tapauksessa. Tällä hetkellä Erikin perässä on KRP:n lisäksi hurja määrä meidän partioita. Kyllä me se löydetään ilman Mikkaliakin, Mervi vilkaisee puhelintaan, aivastaa hihaansa ja pudottaa puhelimen taskuunsa.

Yhtäkkiä Mervi purskahtaa itkuun. Hän nostaa itkuiset kasvonsa, pyyhkäisee poskiaan ja katsoo miestänsä silmiin.

– Erik tunnusti Mikkalille Riestolan murhan, Mervi kuiskaa vaikka haluaisi huutaa. – Mieti että se paskiainen murhasi meidän työkaverin.

Mervi hengittää raskaasti ja pyyhkäisee uudestaan silmäkulmiaan, tunteet ovat nousseet lopulta pintaan ja vierineet virtoina poskille. Rakkaan työkaverin menettäminen tuntuu epätodelliselta ja musertavalta. Vielä epätodellisemmalta tuntuu kuitenkin se, että myös murhaaja oli työkaveri. Ja ilmeisesti myös Mikkalin velipuoli.

LUKU 3

"Poliisimurhaaja yhä karkuteillä. Oletko nähnyt tätä miestä?"

Mikkal Moilanen laskee ostoskassit kaupan lattialle ja katsoo iltapäivälehdden kantta tuulikaapin ikkunassa. Hän vilkaisee kas-salle siirtyneen Sunnan suuntaan ja yrittää asettaa itseään iltapäivälehtien otsikoiden eteen. Katse kiinnittyy ison otsikon viereissä kelluviin Erik Kainulaisen kasvoihin, ja Mikkalin mieli tempautuu syvälle muutaman päivän takaisiin tapahtumiin.

Mikkal näkee yllleen kumartuneen työkaverinsa kalpeat ja kauhistuneet kasvot. Kaisa läpsii lattialla makaavaa Mikkalia vielä kerran poskelle kuin varmistaakseen, että avautuneet silmät todella kertovat tajunnan palautumisesta. Molemmat poliisit huohottavat hikisinä kuin vastarakastelleet.

Mikkal työntää työkaverinsa sivuun. Hän pomppaa tokkuraisena pystyyn ja juoksee keittiöön, nappaa lavuaarista ensimmäisen aseensa kaltaisen käteensä ja seisahtuu eteisen nurkkaan mahdollisimman sotilaalliseen asentoon. Tutisevat jalat, verinen viiru poskessa ja kädessä sojottava vaatimaton kuorima-veitsiase.

Päässä pyörii ja tasapainoa pitää korjata, mutta huoli seuraavista tapahtumista rullaa mielessä painostavana kauhu-kuvastona. Jos Erik pääsee pakoon, mitä tämä velipuoleksi osoit-tautunut murhamies keksisi seuraavaksi? Todennäköisesti lisää kuolemaa ja tuhoa. Sivullisten ja viattomien satuttamista? Ellei

Erikiä saataisi kiinni, voisi seuraava kohde olla Mikkalin ainoa elossa oleva perheenjäsen, Lapissa asuva sisko Sunna.

– Soita kaikki liikenevät partiot tänne! Mikkal huutaa olohuoneen lattialla tokkuraisena istuvalle Kaisalle.

Mikkal kurkkaa eteiseen ja huomaa avoimen ulko-oven edessä veritippojen muodostaman pitkän vanan. Runsaasti punaisia roiskeita, joista osa on levittäytynyt valkoisten treenikenkien päälle. Ilmeisesti Kaisa on saanut iskettyä Erikiä voimalla päähän, ja vuolaana virtaava haava on pakottanut miehen pakenemaan paikalta.

– En mä pysty soittaan, en löydä puhelinta! Kaisa huutaa ja pyörittelee ranteidensa ympäriltä teipinpalasia irti.

Rappukäytävästä kuuluu metallinen kolahdus ja sitä seuraava ontto kaiku, luultavasti joku on osunut porraskaiteen pystyrautoihin. Mikkal viittooo käsillään Kaisalle, kehoitus siirtyä kohti asunnon toista makuuhuonetta, piiloon mahdolliselta tulilinjalta. Hän nojaa selkensä keittiön kaappia vasten ja kurkistaa toisella silmällään kaapin kulman yli eteiseen. Mikäli Erik on palaamassa asuntoon, iskisi Mikkal miestä kulman takaa kaikella voimalla kasvoihin tai rintaan.

– Mikä kauhea pauke ja metakka täältä naapurista kuuluu, rollaattorista kiinni pitelevä vanha nainen ilmestyy vakavana ovelle.

Mikkal ja Sunna astuvat ulos kyläkaupasta ostoskassit käsissään. Mikkal laskee kassin hetkeksi teräksiselle rampille ja nappaa takin taskusta pienen metallirasian.

– Eli sun Lappiin tulo ei liity mitenkään tuohon poliisi-murhaajaan? Sunna kysyy ja vilkaisee kaupan ikkunassa näkyvien iltapäivälehtien suuntaan.

– Vain välillisesti, Mikkal vastaa, nappaa sätkän metallirasiasta ja miettii miten saisi tyrehdytettyä keskustelun. – Olen siihen liittyen hermolomalla, enkä halua jutella aiheesta sen enempää.

Mikkal iskee tulitikun päätä askin kylkeen ja sytyttää sät-kän. Hän nappaa ostoskassin takaisin käteensä ja antaa katseensa kiertää vasemmalta oikealle. Pimeää ulkoilmaa vastaan sotivat vierekkäisten kauppojen, bensatornien ja katulamppujen valot. Pakkanen on kivunnut selvästi yli kahdenkymmenen, ja tuuli tuivertaa uutta lunta puolimetristen kinosten peitoksi. Parkkipaikalla autot tupruttelevat tyhjäkäynnillä, omistajiaan nöyrän lämpiminä odottaen. Muutaman Norjan kilvissä olevan maastoauton lisäksi parkissa näkyy olevan paikallinen moottorikelkka, jonka takatelakalle on köytetty vihreä jerrykanisteri.

– Ootko sä koskaan tavannut sitä meidän mukaan lähtevää Lehtosuon Samulia? Sunna kysyy ja kääntyy veljeään kohti. – Se on sinua muutaman vuoden vanhempi, mutta se asui aikoinaan Inarissa jossain siinä lähinaapurustossa, olisko ollut Posti-Matin tiellä. Vähän kauempana nelostieltä kuitenkin.

– En ole varmaan tavannut, Mikkal mumisee tupakka suussaan. – Kasvot saattaisin tunnistaa, mutta nimeä en kyllä muista.

Valkoinen ja harmaa poro kulkevat hiljaista kylätietä Norjan suuntaan. Valkoisen kyljessä näkyy erotiuksen jäljiltä vihreitä maalimerkintöjä. Koparat kopisevat jäistä asfalttia vasten rennon oloista tahtia, eikä poroilla tunnu olevan kiire pois auralta polultaan.

– Se sano muistavansa sut Inarin ajoilta. Samuli on kyllä melkoinen läpänheittäjä ja höystää tarinoitaan aikamoisella lapinlisällä, Sunna naurahtaa ja vetää värikkäitä villalapasia käsiinsä.

– Samuli on vähän yli nelikymppinen, mutta se on asunut Helsingissä kymmenisen vuotta. Se luki muistaakseni tuotantotekniikkaa ja oli VTT:llä töissä sen jälkeen.

– Mistä te tunsittekaan sen Samulin? Mikkal kysyy ja seuraa bensa-automaatilla maksavan miehen liikkeitä. Kaveri vaikuttaa jotenkin tutulta, vaikka onkin selin.

– Tor Erik sai houkuteltua sen siihen perustamaansa erä-firmaan puoli vuotta sitten. Ne törmäs joskus vuosi sitten Vätsärin tai Kaldoaivin perukoilla jossain autiotuvassa, Sunna jatkaa ja vetää takkinsa vetoketjun ylös.

Bensapumpulla oleva mies sovittaa pistoolia auton perään ja asettautuu nojaamaan Volvon kylkeen.

– Samuli on elänyt täällä viimeiset pari vuotta lähestulkoon erakkona jossain alkeellisessa piilopirtissään, vissiin jossain Luolajärven takana. Kukaan ei tunnu tietävän tarkemmin eikä se ole jaellut meillekään kämppänsä koordinaatteja.

– Mitä se oikein pakenee? Mikkal tuijottaa edelleen bensa-pumpulla pönöttävää miestä, joka pitelee toista kämmentä lämmikkeenä korvallaan.

– Sillä taisi vaan tulla koti-ikävä. Tor Erik osas kertoa, että Samuli jätti Helsinkiin hienon ullakkoasunnon ja vaimonsa, joka ei suostunut muuttamaan Lappiin.

Polttoainepistoolia ravisteleva mies nostaa piipun ylös ja asettelee sen takaisin telineeseen. Miehen kääntyessä autoaan kohti Mikkal säpsähtää, hän on tunnistanut tankkaajan.

– Tuohan on Atlan, se kaveri jonka te luovutitte Näättämön tulissa meille joku viikko sitten, Mikkal vilkaisee siskoaan kuin saadakseen vahvistusta muistijälkeensä. – Se oli meidän pääepäilty, kunnes selvisi kaikenlaista ja päästettiin kaveri vapaaksi. Asuu Vesisaaressa Norjan puolella.

Mikkal irrottaa kätensä ostoskasseista ja huutaa miehelle tervehdyksen. Volvon oven avannut mies nostaa katseensa tervehtijän suuntaan. Hän puistelee päätään ja kasvoille nousee aito viha.

– Saatanan sika, painu takas Helsinkiin!

Farmarin ovi läimähtää vihaisesti kiinni, moottori pärähtää käyntiin ja auto singahtaa hetken päästä nelipyöräluisussa Mikkalin ja Sunnan ohi. Holtittomasti liikehtivän ajoneuvon jäljiltä nousee ilmaan sankka lumipilvi.

– Tais olla neliveto, Mikkal toteaa, heittää tyngäksi imetyn sät-kän hankeen ja nappaa Sunnan ostoskassin käteensä.

NUMMI-PUSULA, LOHJA

Erik seisoo kylmän kakluunin edessä ja tuijottaa äitinsä päälakea. Tummanruskea polkkamallinen peruukki näyttää keinotekoisen elinvoimaiselta hauraan kantajansa päässä. Äiti keinuu tyytyväisenä, hörppää teetä ja lukee naistenlehteä, joka on todennäköisesti yli kymmenen vuotta vanha.

– On se niin kiva, että pyysit tänne mökille vielä kun minä jaksan omin jaloin. On niin ihana nähdä omaa poikaa pitkästä ajasta, Raili Kainulainen aloittaa, laskee teelasin sivupöydälle ja lehden syliinsä.

– Muistatko kun reissattiin Pohjois-Norjassa silloin, kun sinä olit vielä pikkupoika? Raili kysyy ja asettaa kämmenensä ristiin kirjailijasta kertovan lehtiartikkelin päälle. Naisen kasvoille on noussut odottava virnistys.

– Kyllä minä ne reissut muistan. Ne oli paras asia minun lapsuudessa, Erik vastaa ja tarttuu taskussaan olevan esineen kahvaan.

– Et satu muistamaan sitä yhtä reissua, ehkä kaksikymmentä vuotta sitten? Raili yskähtää nyrkkiinsä ja nielaisee kostuttaakseen kuivuneita äänihuuliaan. – Oltiin Lofoteilla ja mentiin katsomaan valaita laivakyydillä.

– Se oli hieno matka, Erik naurahtaa. – Laivan ali lipui jättäläismäinen ryhävalas selällään. Se pasko veden laivan alla aivan sameaksi!